

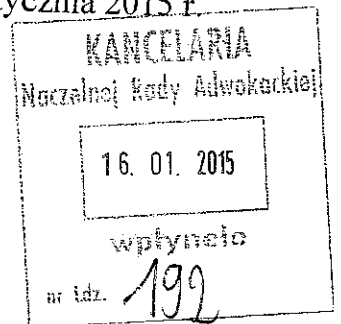

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU

Adam Podgórski

GRS-WP-173-5/15

Warszawa, dnia 13 stycznia 2015 r.

Prezes

Naczelnej Rady Adwokackiej

Pan Andrzej Zwara

Szanowny Panie Prezesie,

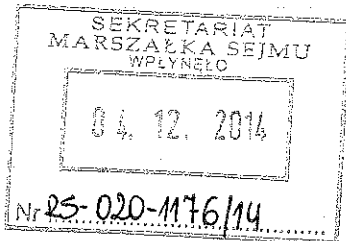
Z upoważnienia Marszałka Sejmu, uprzejmie przekazuję - w trybie art. 58 pkt 9 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2014 r. poz. 635 ze zm.) poselski projekt ustawy - Kodeks wyborczy (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Zbyszek Zaborowski), z prośbą o wyrażenie opinii.

Z poważaniem

Warszawa, 4 grudnia 2014 r.

Grupa posłów

KP SLD

Pan

Radosław SIKORSKI

Marszałek Sejmu RP

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu, niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks Wyborczy

Do reprezentowania wnioskodawców upoważniamy posła **Zbyszka Zaborowskiego**

Ustawa
z dnia2014 r.
o zmianie ustawy - Kodeks Wyborczy

Art. 1. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2011r. Nr 21, poz. 112 z późn. zm.¹) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 40 dodaje się § 3a w brzmieniu: „§ 3a. Jeżeli liczba list i/lub liczba kandydatów uniemożliwia wydrukowanie nazwisk, imion i oznaczeń list na jednej stronie karty do głosowania karta może mieć postać broszury. Na pierwszej stronie karty umieszcza się informację, o której mowa w § 2, warunkach ważności głosu oraz informację, na której stronie broszury znajduje się lista kandydatów danego komitetu wyborczego.”;
- 2) dotychczasową treść art. 41 oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu: „§ 2. Jeżeli wyborca oddając głos zamiast znaku „x” (dwóch przecinających się linii w obrębie kratki) zaznaczył kratkę z lewej strony obok nazwiska kandydata za pomocą dowolnego znaku graficznego, w tym poprzez zamazanie kratki, w sposób nie budzący wątpliwości co do intencji głosującego głos taki uznaje się za ważny i oddany na tego kandydata. Znak graficzny, o którym mowa w zdaniu poprzednim, powinien być naniesiony w obrębie kratki, ale może przekraczać jej obrys.”;
- 3) dodaje się art. 41a w brzmieniu:
 - „Art. 41a. 1. W czasie głosowania używa się urny wyborczej, dalej zwanej urną. W przypadkach przewidzianych w ustawie można używać urn pomocniczych.
 2. Urna powinna mieć wielkość gwarantującą pomieszczenie wypełnionych kart do głosowania przy pełnej frekwencji wyborców umieszczonych w spisie wyborców. Jeżeli wielkość urny nie gwarantuje pomieszczenia wszystkich kart do głosowania w lokalu powinny znajdować się dodatkowe urny w ilości odpowiedniej dla potrzeb przeprowadzanego głosowania.
 3. Urna, do której będą wrzucane przez głosujących karty do głosowania posiada nie mniej niż cztery boki wykonane z tworzywa przezroczystego.

¹ Zmiany Kodeksu wyborczego zostały opublikowane w Dz.U. z 2011r. Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 558, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 171, poz. 1016, Nr 217, poz. 1281, z 2012r. poz. 951, poz. 1529 oraz z 2014r. poz. 179, poz. 180, poz. 1072.

4. Za przygotowanie odpowiedniej liczby urn spełniających warunki określone w ustawie odpowiedzialny jest wójt.”;
- 4) w art. 44 § 1 i § 1 otrzymują brzmienie: „§ 1. Obwodowa komisja wyborcza, po uzgodnieniu z właściwą komisją wyborczą wyższego stopnia, może zarządzić stosowanie w głosowaniu urny pomocniczej. § 2. Urna, o której mowa w § 1 jest przeznaczona wyłącznie do wrzucania kart do głosowania przez wyborców w obwodach głosowania w zakładach opieki zdrowotnej i w domach pomocy społecznej.”;
- 5) w art. 69 wprowadza się następujące zmiany:
- 1) w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu „W ustalaniu wyników głosowania powinno uczestniczyć nie mniej niż $\frac{3}{4}$ składu komisji obwodowej.”,
 - 2) dodaje się § 5 w brzmieniu: „§ 5. Ustalania wyników głosowania przerywać nie wolno chyba, że zajdą nadzwyczajne okoliczności.”;
- 6) dodaje się art. 74a w brzmieniu: „Art. 74a. § 1. Komisja obwodowa ma obowiązek dwukrotnego policzenia głosów w celu ustalenia wyników głosowania. Wyniki przeliczeń głosów wprowadza się do protokołu roboczego zawierającego miejsce na wprowadzenie danych, o których mowa w art. 75. Protokół roboczy prowadzi się odrębnie dla każdego głosowania. § 2. Wyniki pierwszego przeliczenia oddanych ważnych głosów wpisuje się do kolumny pierwszej w protokole roboczym. § 3. Wyniki drugiego przeliczenia głosów wprowadza się do drugiej kolumny w protokole roboczym. § 4. Jeżeli wyniki obu przeliczeń głosów są takie same komisja wprowadza ustalone wyniki do protokołu głosowania, o którym mowa w art. 75. § 5. Jeżeli wyniki pierwszego i drugiego przeliczenia głosów różnią się komisja ponownie ustala wyniki głosowania aż do usunięcia lub wyjaśnienia przyczyn rozbieżności.”;
- 7) w art. 75 § 2 otrzymuje brzmienie: „§ 2. W protokole, o którym mowa w § 1, wymienia się odpowiednio dane, o których mowa w art. 70 § 2, oraz, odpowiednio do przeprowadzonych wyborów, liczbę głosów nieważnych z podaniem przyczyny nieważności, liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów albo na poszczególne listy kandydatów i każdego kandydata z tych list.”;
- 8) w art. 79 § 1 otrzymuje brzmienie: „§ 1. Po wykonaniu czynności, których mowa w art. 78, przewodniczący obwodowej komisji wyborczej niezwłocznie, w sposób ustalony przez Państwową Komisję Wyborczą, przekazuje w depozyt odpowiednio staroście, konsulowi albo kapitanowi statku dokumenty z głosowania oraz pieczęć komisji.”;
- 9) w art. 160 w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie: „1) prowadzenia internetowego portalu informacyjnego oraz infolinii;”;

- 10) w art. 162 dodaje się § 3 i 4 w brzmieniu: „§ 3. Ustalając sposób wykonywania czynności, o których mowa w § 1 Państwowa Komisja Wyborcza określa także sposób postępowania w przypadku awarii systemu informatycznego (systemów informatycznych). § 4. Przy zleceniu wykonania oprogramowania, o którym mowa w § 2, przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2013r. poz. 907 z późn. zm.²) nie stosuje się.”;
- 11) w art. 178 dodaje się § 3a w brzmieniu: „§ 3a. Nie może być członkiem komisji terytorialnej osoba, pozostająca z kandydatem, który kandyduje w okręgu, w którym komisja terytorialna będzie ustalała wyniki wyborów w stosunku:
- 1) małżeństwa lub we wspólnym pożyciu;
 - 2) pokrewieństwa albo powinowactwa do trzeciego stopnia;
 - 3) przysposobienia, opieki lub kurateli;
 - 4) zależności służbowej;
 - 5) osobistym tego rodzaju, że mógłby wywołać wątpliwości co do jej obiektywizmu.
- Powody wyłączające powołanie do komisji terytorialnej trwają pomimo ustania małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;
- 12) w art. 182 dodaje się § 5a i 5b w brzmieniu: „§ 5a. Nie może być członkiem komisji obwodowej osoba, pozostająca z kandydatem, który kandyduje w okręgu, w którym komisja obwodowa będzie ustalała wyniki głosowania w stosunku:
- 1) małżeństwa lub we wspólnym pożyciu;
 - 2) pokrewieństwa albo powinowactwa do trzeciego stopnia;
 - 3) przysposobienia, opieki lub kurateli;
 - 4) zależności służbowej;
 - 5) osobistym tego rodzaju, że mógłby wywołać wątpliwości co do jej obiektywizmu.
- Powody wyłączające powołanie do komisji obwodowej trwają pomimo ustania małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli.
- § 5b. Przepisu § 5a pkt 4 nie stosuje się do osób, o których mowa w § 2 pkt 2.”;
- 13) w art. 186 dodaje się § 3 i 4 w brzmieniu: „§ 3. Minister właściwy do spraw budownictwa, lokalnego planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne, jakim powinien odpowiadać lokal obwodowej komisji wyborczej biorąc pod uwagę liczbę osób głosujących w lokalu, sprawność przeprowadzenia

² Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały opublikowane w Dz.U. z 2013r. poz. 984, 1047 i 1473 oraz z 2014r. poz. 423, 768, 811, 915, 1146 i 1232.

- głosowania, możliwość elektronicznego przekazywania wyników głosowania oraz warunki bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa przeciwpożarowego w lokalu. § 4. W lokalu obwodowej komisji wyborczej powinna być zainstalowana kamera (kamery) relacjonująca przebieg głosowania oraz ustalania jego wyników. Podgląd z kamery powinien być dostępny w Biuletynie Informacji Publicznej gminy.”;
- 14) w art. 227 w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu: „Linie mogą przekraczać granice kratki.”;
- 15) w art. 228 § 1 pkt 4 lit. a otrzymuje brzmienie: „a) kart nieważnych z podaniem przyczyn ich nieważności,”;
- 16) w art. 232 w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie: „1) liczbę głosów ważnie oddanych na każdą z tych list w okręgu wyborczym dzieli się kolejno przez 1; 3; 5; 7 i dalsze kolejne liczby nieparzyste, aż do chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile wynosi liczba mandatów do rozdzielenia między te listy w okręgu;”;
- 17) w art. 268 w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu: „Linie mogą przekraczać granice kratki.”;
- 18) w art. 270 § 1 pkt 4 lit. a otrzymuje brzmienie: „a) kart nieważnych z podaniem przyczyn ich nieważności,”;
- 19) w art. 311 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu: „Linie mogą przekraczać granice kratki.”;
- 20) w art. 313 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu: „Do protokołu głosowania stosuje się odpowiednio przepisy art. 75 § 2;
- 21) w art. 350 zdanie drugie otrzymuje brzmienie: „Przepisy art. 70 § 2 i 3, art. 71-74 i art. 75 § 2 stosuje się.”;
- 22) w art. 357 § 1 pkt 4 lit. a otrzymuje brzmienie: „a) kart nieważnych z podaniem przyczyn ich nieważności,”;
- 23) w dziale VII uchyla się oznaczenie rozdziału 2 oraz jego tytuł;
- 24) uchyla się art. 380 i art. 381;
- 25) W art. 385 § 1 otrzymuje brzmienie: „§ 1. W przypadku nieobsadzenia mandatu (mandatów) lub wygaśnięcia mandatu radnego rady w gminie o liczbie mieszkańców do 20000 wojewoda zarządza wybory uzupełniające.”;
- 26) W art. 387 § 1 otrzymuje brzmienie: „§ 1. W przypadku stwierdzenia wygaśnięcia mandatu radnego wybranego w okręgu wyborczym dla wyboru rady w gminie o liczbie mieszkańców powyżej 20000 oraz mandatu radnego powiatu lub województwa komisarz wyborczy postanawia o wstąpieniu na jego miejsce kandydata z tej samej listy, który w wyborach

uzyskał kolejno największą liczbę głosów, a nie utracił prawa wybieralności. Przy równej liczbie głosów stosuje się odpowiednio art. 233. Przepisy art. 383 § 2a zdanie drugie oraz art. 386 § 1 i 5 stosuje się odpowiednio.”;

27) w art. 403 § 5 otrzymuje brzmienie: „§ 5. W przypadku, gdy komitet wyborczy wyborców został utworzony jedynie w celu zgłoszenia kandydatów na radnych do rady gminy o liczbie mieszkańców do 20000:

1) pełnomocnik wyborczy jest jednocześnie pełnomocnikiem finansowym tego komitetu;

2) zawiadomienie o utworzeniu komitetu nie wymaga zebrania podpisów, o których mowa w § 3 pkt 2.”;

28) art. 415 otrzymuje brzmienie: „Art. 415. W gminie o liczbie mieszkańców do 20000 o wyborze na radnego rozstrzyga liczba ważnie oddanych głosów na poszczególnych kandydatów.”;

29) w art. 416 § 1 otrzymuje brzmienie: „§ 1. W gminach o liczbie mieszkańców powyżej 20000 podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów dokonuje się proporcjonalnie do łącznej liczby ważnie oddanych głosów odpowiednio na kandydatów danej listy.

30) W art. 417 § 3 otrzymuje brzmienie: „§ 3. Jednostkę pomocniczą gminy dzieli się na dwa lub więcej okręgów wyborczych również wtedy, gdy:

1) w gminie o liczbie mieszkańców do 20000 liczba radnych wybieranych w danej jednostce pomocniczej byłaby większa niż 1;

2) w gminie o liczbie mieszkańców powyżej 20000 liczba radnych wybieranych w danej jednostce pomocniczej byłaby większa niż 10.”;

31) Art. 418 otrzymuje brzmienie: „Art. 418. § 1. W każdym okręgu wyborczym tworzone dla wyboru rady w gminie o liczbie mieszkańców poniżej 20000 wybiera się 1 radnego.

§ 2. Dla wyboru rady w gminie o liczbie mieszkańców powyżej 20000 tworzy się okręgi wyborcze, w których wybiera się od 3 do 10 radnych.”;

32) W art. 419 § 3 otrzymuje brzmienie: „§ 3. Przepisy § 2 stosuje się odpowiednio do podziału na okręgi wyborcze gminy o liczbie mieszkańców poniżej 20000.”;

33) W art. 425 § 2 otrzymuje brzmienie: „§ 2. Lista kandydatów w wyborach do rady:

1) w gminie o liczbie mieszkańców poniżej 20000 może zawierać tylko jedno nazwisko;

2) w gminie o liczbie mieszkańców powyżej 20000 nie może zawierać mniej niż 3 nazwiska kandydatów, z tym że liczba kandydatów nie może być większa niż dwukrotność liczby radnych wybieranych w danym okręgu wyborczym.”;

34) w art. 427 § 1 otrzymuje brzmienie: „§ 1. Każda zgłaszana lista kandydatów powinna być poparta podpisami:

1) co najmniej 25 wyborców - jeżeli dotyczy zgłoszenia w gminie o liczbie mieszkańców poniżej 20000;

2) co najmniej 150 wyborców - jeżeli dotyczy zgłoszenia w gminie o liczbie mieszkańców powyżej 20000.”,

35) w art. 434 wprowadza się następujące zmiany: 1) § 2 otrzymuje brzmienie: „§ 2. Jeżeli w danym okręgu wyborczym pomimo postępowania, o którym mowa w § 1, nie została zarejestrowana żadna lista kandydatów, wyborów w tym okręgu nie przeprowadza się. O przyczynach nieprzeprowadzenia wyborów komisja niezwłocznie powiadamia wyborców w drodze obwieszczenia, którego druk i rozplakatowanie zapewnia wójt.”, 2) dodaje się § 3 w brzmieniu: „§ 3. Jeżeli w danym okręgu wyborczym pomimo postępowania, o którym mowa w § 1, została zarejestrowana tylko jedna lista kandydatów, wybory w tym okręgu przeprowadza się.”,

36) w art. 436 § 2 i 2a otrzymują brzmienie: „§ 2. Jeżeli w wyborach do rady w gminie o liczbie mieszkańców powyżej 20000, skreślenie nazwiska kandydata nastąpiło wskutek jego śmierci i powoduje, że w okręgu wyborczym liczba kandydatów jest równa liczbie radnych wybieranych w tym okręgu lub mniejsza od niej, komisja informuje właściwego pełnomocnika wyborczego o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Uzupełnienia listy dokonuje się najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów; w takim przypadku przepisu art. 427 § 1 nie stosuje się.

§ 2a. Jeżeli w wyborach do rady w gminie o liczbie mieszkańców poniżej 20000, skreślenie nazwiska kandydata nastąpiło wskutek jego śmierci, komisja zawiadamia osobę zgłaszającą kandydata o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Zgłoszenia dokonuje się najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów; w takim przypadku przepisu art. 427 § 1 nie stosuje się.”,

37) W art. 439 § 1 otrzymuje brzmienie: „§ 1. W wyborach radnych w gminie o liczbie mieszkańców poniżej 20000 wyborca głosuje tylko na określonego kandydata, stawiając znak "x" w kratce z lewej strony obok nazwiska tego kandydata. Linie mogą przekraczać granice kratki.”,

38) w art. 440 § 1 otrzymuje brzmienie: „§ 1. W wyborach radnych w o liczbie mieszkańców powyżej 20000 wyborca głosuje tylko na jedną listę kandydatów, stawiając znak "x" w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego z kandydatów z tej listy, przez co wskazuje jego pierwszeństwo do uzyskania mandatu. Linie mogą przekraczać granice kratki.”;

- 39) w art. 442 § 2 pkt 4 lit. a otrzymuje brzmienie: „a) kart nieważnych z podaniem przyczyn ich nieważności,”;
- 40) art. 443 § 1 otrzymuje brzmienie: „§ 1. W wyborach do rady w gminie o liczbie mieszkańców poniżej 20000 za wybranego w danym okręgu wyborczym uważa się tego kandydata, który otrzymał największą liczbę ważnie oddanych głosów. § 2. Jeżeli dwóch lub więcej kandydatów otrzyma równą największą liczbę głosów czternastego dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponowne głosowanie. §. 3. W ponownym głosowaniu wyboru dokonuje się spośród kandydatów, o których mowa w § 2. § 4. Jeżeli w ponownym głosowaniu dwóch lub więcej kandydatów otrzyma równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, o wyborze decyduje większa liczba obwodów, w których kandydaci otrzymali największą liczbę głosów, a gdyby i liczby obwodów były równe – rozstrzyga losowanie przeprowadzone przez komisję. § 5. Tryb przeprowadzenia losowania, o którym mowa w § 4, określa Państwowa Komisja Wyborcza.”;
- 41) w art. 444 § 1 otrzymuje brzmienie: „§ 1. W wyborach do rady w gminie o liczbie mieszkańców powyżej 20000 gminna komisja wyborcza, na podstawie zestawienia, o którym mowa w art. 442, dokonuje podziału mandatów w każdym okręgu wyborczym pomiędzy listy kandydatów w sposób następujący: 1) liczbę głosów ważnie oddanych na każdą z list w okręgu wyborczym dzieli się kolejno przez 1; 3; 5; 7 i dalsze kolejne liczby nieparzyste, aż do chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile wynosi liczba mandatów do rozdzielenia między listy; 2) każdej liście przyznaje się tyle mandatów, ile spośród ustalonego w powyższy sposób szeregu ilorazów przypada jej liczb kolejno największych.”;
- 42) w art. 445 wprowadza się następujące zmiany: 1) § 3 otrzymuje brzmienie: „§ 3. W protokole podaje się również przebieg losowania, o którym mowa w art. 443 § 4 oraz w art. 444 § 2.”;
- 42) w art. 486 w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu: „Linie mogą przekraczać granice kratki.”;
- 43) w art. 488 § 3 pkt 4 lit. a otrzymuje brzmienie: „a) kart nieważnych z podaniem przyczyn ich nieważności,”;
- 44) w dziale IX dodaje się art. 493a w brzmieniu: „Art.493a. Kto przy sporządzaniu lub druku karty do głosowania: 1) opuszcza nazwisko kandydata, imię (imiona) kandydata lub oznaczenie komitetu wyborczego, 2) błędnie wprowadza nazwisko kandydata, imię (imiona) kandydata lub oznaczenie komitetu wyborczego – podlega karze grzywny lub aresztu.”.

- Art. 2. 1. Ustawa wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ogłoszenia, z zastrzeżeniem ust. 2-4.
2. Urny, o których mowa w nowym art. 41a ustawy zmienianej w art. 1, powinny spełniać określone tam wymogi w wyborach odbywających się po upływie roku od dnia ogłoszenia ustawy. Wójt może postanowić o ich użyciu w wyborach odbywających się w terminach wcześniejszych.
3. Nowy art. 186 § 4 ustawy zmienianej w art. 1 wchodzi w życie po upływie czterech lat od dnia ogłoszenia z tym, że jeżeli warunki techniczne umożliwiają instalację kamer w lokalach obwodowych komisji wyborczych i transmisję z ich prac gmina może zainstalować kamerę (kamery) w lokalu komisji wyborczej i uruchomić transmisję z prac komisji obwodowej w wyborach odbywających się przed tym terminem.
4. Dostosowanie lokali obwodowych komisji wyborczych do wymogów określonych w rozporządzeniu, o którym mowa w nowym art. 186 § 3 ustawy zmienianej w art. 1, powinno nastąpić w ciągu trzech lat od daty ogłoszenia rozporządzenia.

UZASADNIENIE

Podstawowe zmiany zaproponowane w projekcie ustawy wyrażone są w treści art. 1 i dotyczą zmian w treści Kodeksu wyborczego. Zasady przeprowadzania wyborów regulują przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy. W trakcie dotychczasowych wyborów ujawniły się problemy w stosowaniu niektórych przepisów Kodeksu. Przejawiają się one przede wszystkim jako problemy ze zrozumieniem zasad oddawania głosu przez wyborców, zwiększeniem liczby głosów nieważnych, długotrwałością ustalania wyników głosowania i wyników wyborów i nie wdrożeniem procedur przewidzianych w przypadku awarii systemu informatycznego. Proponowane zmiany, w przekonaniu wnioskodawców, powinny przyczynić się do zmniejszenia się liczby głosów nieważnych oraz ułatwić wyborcom zrozumienie zasad głosowania. Aczkolwiek podstawą do formułowania proponowanych zmian były doświadczenia związane z ostatnimi wyborami do organów jednostek samorządu terytorialnego projektodawcy wyszli z założenia, że powinna być zachowana zasada jednolitości procedur wyborczych. Tym samym niektóre propozycje zmian w sposobie głosowania i ustalania wyników wyborów do organów samorządu terytorialnego powodowały proponowanie zmian w sytuacjach podobnych występujących w czasie wyborów do innych organów władz publicznych.

W czasie ostatnich wyborów w opinii wielu osób problemem dla sporej grupy wyborców było zrozumienie zasad głosowania na karcie mającej postać broszury. W zmianie 1 proponuje się ustawowe określenie sytuacji, w których dopuszczalne jest nadanie karcie do głosowania postaci broszury. W takiej sytuacji na pierwszej stronie takiej karty powinny być zamieszczone informacje o sposobie głosowania, warunku oddania głosu ważnego oraz powinien być zamieszczony spis treści karty wskazujący na której stronie broszury wyborca może znaleźć listę kandydatów interesującego go komitetu wyborczego.

W zmianie 2 proponujemy przyjęcie, że jeżeli wyborca zamiast znaku „x” wstawi w kratce inny znak graficzny to głos taki jest ważny i oddany na wskazanego w ten sposób kandydata. Do tej pory Państwowa Komisja Wyborcza w swoich wytycznych nakazywała traktować taki głos jako nieważny (por. pkt 65 wytycznych PKW z dnia 29 września 2014r.). Rozwiązanie to powinno zmniejszyć liczbę głosów nieważnych. Podobny skutek w ocenie wnioskodawców powinny przynieść zmiany oznaczone numerami 14, 17, 19, 37, 38 i 42. Przepis tak zredagowany powinien zapobiegać zdarzającym się przypadkom uznawania przez obwodowe komisje wyborcze za nieważne głosów, w których osoba stawiająca znak „x” przekroczyła linie kratki.

W projekcie w zmianie 3 i 4 proponuje się określić, że urna do głosowania powinna mieć co najmniej cztery boki przezroczyste. W przypadku, gdy wielkość urny nie gwarantuje pomieszczenia wszystkich kart do głosowania w przypadku pełnej frekwencji w lokalu wyborczym powinny znajdować się

dotatkowe urny. W przypadku urny pomocniczej stosowanej w głosowaniu w szpitalach i domach opieki społecznej proponujemy, by tylko dwie ściany urny były wykonane z przezroczystego materiału. Powinno to ograniczyć możliwość przypadkowego zapoznania się z treścią głosu przez osobę przenoszącą urnę.

W zmianie 5 proponujemy przyjęcie zasady, że w czasie liczenia głosów powinno być obecnych nie mniej niż $\frac{3}{4}$ składu komisji obwodowej oraz zasady zgodnie z którą ustalania wyników głosowania nie można przerwać, chyba że wystąpią nadzwyczajne okoliczności.

W zmianie 6 proponuje się, by komisja obwodowa miała obowiązek dwukrotnego przeliczenia głosów. Powinno to zmniejszyć mimowolne błędy powstające niekiedy w trakcie ustalania wyników głosowania.

W projekcie proponujemy, by istniał ustawowy obowiązek podawania przyczyn uznania głosów za nieważne (z podaniem liczby wystąpień każdego przypadku). Służyć temu mają zmiany 7, 15, 18, 20, 21, 22, 39 i 43.

Proponujemy (zmiana 8), by dokumenty z głosowania wytworzone przez komisje obwodowe były deponowane u starosty a nie jak do tej pory u wójta. Jest to reakcja na formułowane niekiedy podejrzenia, że w przypadku sporów o rzetelność ustalenia wyników głosowania dokumenty zdeponowane w urzędzie gminy nie są „bezpieczne”. W przekonaniu wnioskodawców rozwiązanie takie powinno spowodować, że formułowanie takich podejrzeń będzie bezprzedmiotowe.

W zmianie 10 proponuje się nałożenie ustawowego obowiązku ustalania przez PKW procedur postępowania w przypadku awarii systemu informatycznego. Aczkolwiek w wytycznych PKW przepisy takie były dotychczas zamieszczane, to w opinii wnioskodawców sformułowanie tego obowiązku w przepisach zamieszczonych w Kodeksie Wyborczym podniesie rangę takich regulacji i tym samym ułatwi, w sensie psychologicznym, uruchamianie procedur awaryjnych. W zmianie tej proponujemy także odejście od stosowania ustawy o zamówieniach publicznych przy wyborze wykonawcy oprogramowania dla potrzeb wyborczych. Pozwoli to na unikanie wyboru wykonawców przypadkowych.

W zmianie 11 i 12 proponujemy wprowadzenie ustawowego zakazu zasiadania w komisjach terytorialnych i obwodowych osób, związanych w jakiś sposób z kandydatami ubiegającymi się o funkcje publiczne w procedurach wyborczych. Zakaz ten powinien zwiększyć zaufanie do prac tych komisji.

Zmiana 13 ma na celu określenie minimalnych wymogów jakim powinien odpowiadać lokal obwodowej komisji wyborczej. Po wyborach dość często słyszymy uwagi, skargi, że lokal w którym odbywało się głosowanie nie nadawał się do tego celu. Upoważnienie właściwego ministra do określenia w drodze rozporządzenia minimalnych standardów dla lokalu obwodowej komisji

wyborczej powinno spowodować, że akt wyborczy nie będzie części wyborców kojarzyć się z nieprzyjemną procedurą ze względu na np. niedostosowanie (nieprzydatność) pomieszczenia do głosowania.

Proponujemy (zmiana 41), by zasady przydzielania mandatów listom komitetów wyborczych w wyborach proporcjonalnych do organów stanowiących samorządu terytorialnego odbywały się zgodnie z systemem Saint-Laguë a nie według systemu d'Hondta. W przekonaniu wnioskodawców powinno to wzmocnić reprezentację spontanicznie powstających struktur społecznych w samorządzie lokalnym i regionalnym. Konsekwencją tej propozycji jest zmiana 16, w której proponuje się zastosowanie tej metody przydzielania mandatów także w wyborach do Sejmu.

W zmianie 35 wnioskodawcy proponują, by odejść od zasady zgodnie z którą w przypadku, gdy zostanie zgłoszona tylko jedna lista kandydatów wyborów nie przeprowadza się. Proponuje się by w takim przypadku kandydaci poddawali się weryfikacji wyborców. Konsekwencją tej propozycji jest uchylene treści rozdziału 2 w dziale VII Kodeksu.

Istotna grupa zmian jest konsekwencją przekonania wnioskodawców, że przyjęcie założenia, że wprowadzenie okręgów jednomandatowych w gminach o liczbie mieszkańców wyższej niż 20000 nie było rozwiązaniem słusznym. Występujące w dużych gminach zjawisko anonimowości mieszkańców powoduje, że wybór radnych w tych środowiskach w większości przypadków jest de facto wyborem struktury popierającej kandydata a nie wyborem osoby. Dlatego też proponujemy powrót do dotychczasowych rozwiązań.

Ponieważ w każdych wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego zdarzają się pomyłki w trakcie przygotowywania kart wyborczych proponujemy (zmiana 44), by osoby je popełniające ponosiły za to odpowiedzialność (kara grzywny lub aresztu). Ponieważ zalecenia PKW są w tej mierze jednoznaczne a powtarzają się, na szczęście niezbyt często, niefrasobliwość w postępowaniu osób odpowiedzialnych za ich przygotowanie nie zanika sądzimy, że zagrożenie karą grzywny lub aresztu powinno przyczynić się do bardziej uważnego wykonywania obowiązków w tej mierze.

Wnioskodawcy proponują w art. 2 ust. 3 ustawy zmieniającej, by obowiązek instalowania kamer w lokalach obwodowych komisji wyborczych i transmisji z ich prac zaczął obowiązywać po czterech latach licząc od dnia publikacji ustawy. Jest to okres, w którym w skali całego kraju możliwe jest przystosowanie lokali obwodowych komisji wyborczych do takich transmisji. Jednak, gdyby gmina miała możliwość techniczną przeprowadzenia takiej transmisji w terminie wcześniejszym mogłaby to zrobić w przypadku wyborów zarządzonych przed upływem *vacatio legis*.

Urny do głosowania mające przezroczyste ściany powinny być używane najpóźniej po roku od dnia opublikowania ustawy.

Projekt nie był poddany formalnym procedurom konsultacyjnym.

Skutki finansowe wdrożenia ustawy w większości proponowanych zmian nie obciążą budżetu państwa w najbliższym roku budżetowym z wyjątkiem kosztów wykonania (zakupu) nowych urn do głosowania. Zmianami zaproponowanymi w art. 1 rodzącymi konieczność poniesienia pewnych trudnych do oszacowania nakładów finansowych będą działania mające na celu dostosowanie lokali obwodowych komisji wyborczych do wymogów ustalonych w rozporządzeniu. Druga zmiana generująca koszty związana jest z kosztami zakupu lub wypożyczenia kamer do transmisji prac komisji obwodowych. Trzecia zaś z zakupem nowych urn. Koszty te będą jednak rozłożone w czasie.

Wnioskodawcy oświadczają, że zakres regulacji zawarty w projekcie ustawy nie jest objęty prawem UE.